

Czytelnicy „Gazety Krakowskiej” uznali, że najlepszym polskim filmem są „Kswoich”, „Misia” i „Czterech pancernych i psa”.

Najlepszą aktorką – Krystyna Janda przed Anną Dymną, Anną Seniuk i Grażyną Barańską. Za nim znaleźli się: Adolf Dymśza, Janusz Gajos, Bogusław Linda. Wybrano 2

Fot. Artur SOCHAN

Obyło się bez niespodzianek. Najbardziej lubimy oglądać bitwę pod Grunwaldem. Z biciem serc śledzimy też miłość Zbyszka i Jagienki, a z łezką w oku kłopoty miłosne Kmicica i nadobnej Oleńki. Nikt nie pobije popularności ryżego przystojniaka, znanego nam jako Daniel Olbrychski, a któremu w talencie dorównać może tylko Agnieszka z „Człowieka z marmuru”. Nie kto inny, jak błyskotliwa i wciąż piękna Krystyna Janda.

Wojownicy w trampkach

Warto wiedzieć, że „Krzyżacy” Aleksandra Forda zasłynęli nie tylko z powodu doskonałych scen batalistycznych, ale również z ilości gaf i pomyłek: Co uważniejsi widzowie pamiętają z pewnością trampki na nogach średniowiecznych wojowników, a na ich rękach zegarki.

Jeszcze uważniejsi przypominają sobie utrwaloną w kadrze charczącą „nyskę”, która ni stąd ni zowąd pojawiła się w kadrze podczas kręcenia w 1960 roku scen do największej bitwy ówczesnej Europy.

ni być dobry, Niemcy źli. Wydaje się jednak, że po trzydziestu latach propagandę wyczuwają w „Krzyżakach” jedynie starsi widzowie. Dla pozostałych to po prostu wspaniałe filmowe widowisko. Bitwa pod Grunwaldem do dziś uznawana jest przecież za reżyserski majstersztyk – nawet przez tych, którzy nie przepadają ani za Sienkiewiczem, ani za widowiskami kostiumowymi.

Z drugiej jednak strony filmowcy nie przypuszczali zapewne, że wielki fresk, wzbogacony o słynny wątek melodramatyczny, nie dość, że

„To najlepsza polska aktorka. Nic więcej nie mam do powiedzenia”

Maria Seweryn o matce

Trudno jednak było wymagać od filmowców skrupulatności, jeśli weźmie się pod uwagę niezliczoną liczbę statystów i kaskaderów, którymi zapelniał się plan.

Tymczasem twórcy od początku zakładali, że adaptacja znanej powieści Henryka Sienkiewicza stanie się dziełem monumentalnym, pamiętanym przez pokolenia i przez pokolenia czczonym. I niewiele się pomylił, bo – jak wskazują choćby wyniki naszego plebiscytu – „Krzyżacy” nie zeszli się i dalej ogląda się ich z wplekami na twarzy. Zapomina się nawet, że drugi w historii polskiego kina kolorowy film w rzeczywistości był dziełem propagandowym, gdzie wszystko miało być czarno-białe. Jak zalecił filmowcom Władysław Gomułka, ówczesny pierwszy sekretarz wiodącej partii – Polacy powin-

przejdzie do historii anegdot, to stanie się też inspiracją dla... producentów proszku do prania i speców od reklamy. Jeszcze niedawno na ekranie, w przerwie między „Wiadomościami” a wieczornym filmem dla dorosłych, pojawiała się Danuśka, która skazanemu na śmierć Zbyszskowi z Bogdańca zarzucała na głowę białą chustę. Biała, bo upraną w najlepszym pod słońcem proszku.

Ociec prac

Na tym jednak reklamowcy nie poprzestali. Być może naczytali się w młodości Sienkiewicza, a być może filmowe adaptacje jego książek wydały im się – jak żadne inne arcydzieła ekranu – zakorzenione w świadomości polskiego widza. Twórca Trylogii nigdy by pewnie nie domyślił się, że wtrącone do fabuły „Potopu” powiedzonko śmiesznych i

durnowatych braci Kiemliczów rozkręci interes podpadającego producenta środków czyszczących. Tymczasem „Ociec prac”, którym posilkowało się dwóch braci-matolków, kojarzy się dziś bardziej z najpopularniejszym polskim proszkiem niż z najpopularniejszą polską powieścią.

Jerzy Hoffman, decydując się z początkiem lat 70. na adaptację „Potopu”, nie miał wcale ambicji stworzenia filmowego fresku i monumentu. Chciał przede wszystkim, jak pisze Jerzy Płażewski: „wdać się w barwny cwał, tętent, szarżę, palbę, bigosowanie na odlew łuszczybochenków”. Chciał przede wszystkim bawić, a tylko mimochodem pouczać.

Nakręcony z rozmachem i humorem „Potop” Hoffmana to jednak przede wszystkim rewia wspaniałych kreacji aktorskich. Niezapomniany Tadeusz Łomnicki jako Michał Wołodyjowski, Kazimierz Wichniarz jako rubaszny Zagłoba, Leszek Teleszyński jako Bogusław Radziwiłł i piękna, choć chłodna, Małgorzata Braunek jako Oleńka – wszyscy oni doskonale czuli się w konwencji XVII-wiecznych waśni i wojennych rozgrywek. To właśnie w realia wojny polsko-szwedzkiej wpisano bowiem dzieje szalonej miłości Oleńki Billewiczówny i Andrzeja Kmicica, chorążego orsząńskiego – w którego postać wcielił się najlepszy – jak przyznali sami Czytelnicy „Gazety Krakowskiej” – polski aktor. Daniel Olbrychski.

Ryż przystojniak

Rola Kmicica nie była debiutem filmowym wybitnego artysty. Karierę zaczął mając szesnaście lat. Właściwie można mówić o trzech jego debiutach: teatralnym w Teatrze Młodego Widza, telewizyjnym w Studiu Poetyckim TVP i filmowym w 1964 roku – w obrazie „Ranny w lesie”.

W Danielu Olbrychskim natura Kmicica przejawiała się jednak na długo przed realizacją „Potopu”. Rudy przystojniak nigdy nie należał do pokornych. W warszawskiej szkole teatralnej studiował przez rok, dalszą naukę uznał za stratę czasu. Zamiast słuchać wykładów, wolał uprawiać sport i grać w filmach. Dyplom PWST dostał eksternistycznie. W tym czasie grał już na scenie Teatru Narodowego, kierowanego przez Adama Hanuszkiewicza. Dziś wybitny aktor jest laureatem niezliczonej ilości nagród (m.in. polskiej Nagrody Państwowej). Jest też kawalerem Francuskiego Krzyża Oficerskiego za zasługi dla kultury i sztuki oraz Krzyża Kawalerskiego. Zaskądził przede wszystkim jako aktor Andrzeja Wajdy – w latach 1964-78 zagrał w jego dziesięciu filmach. Aż pięć ze

Wyniki plebiscytu „GK” na najlepszy film polski, najlepszą aktorkę i m...
Zadecydowała liczba nadesłanych głosów:

Filmy:

„Krzyżacy”	430
„Potop”	410
„Sami swoi”	154
„Miś”	102
„Czterech pancernych i psa”	57
„Człowiek z marmuru”	45
„Faraon”	38
„Ekstradycja”	13
„Kanał”	12
„Cwał”	9
„Noce i dnie”	9
„Rejs”	7
„Popioły”	5
„Nad Niemnem”	3
„Chłopi”	3
„Stawka większa...”	3

„Janosik”	3
„Seksmissja”	3
„Dekalog”	3
„Przesłuchanie”	2
„Lalka”	1
„Tato”	1
„Słodko-gorzki”	1
„Brzezina”	1
„Lawa”	1

Aktorka:

Krystyna Janda	417
Anna Dymna	401
Anna Seniuk	134
Grażyna Szapolowska	127
Emilia Krakowska	73

Magda Zawadzka	57
Ryszarda Hanin	46
Jadwiga Barańska	40

Joanna Szczepkowska	14
Pola Raksa	12
Elżbieta Zajączkówna	7
Anna Polony	6
Elżbieta Czyżewska	6
Katarzyna Figura	4
Katarzyna Skrzynecka	1
Grażyna Barszczewska	1

Aktor:

Daniel Olbrychski	412
Adolf Dymśza	397
Janusz Gajos	246

stu dwudziestu filmów (!), w których zagrał Daniel Olbrychski, nominowano do Oscara.

A grywał z największymi. Na planie filmowym stał u boku Burta Lancastera, Bena Kingsleya, Michaela Yorka.

Jak często przyznaje w wywiadach, swoją pozycję zawdzięcza przede wszystkim ciężkiej pracy. Do roli przygotowuje się miesiącami. Nie wątpiłby najwięcej czasu poświęcił właśnie Kmicicowi, którego postać kochał od dwunastego roku życia. Nic więc dziwnego, że przygotowania aktora trwały 24 miesiące. – Próbowałem z tą postacią związać się pod każdym względem – aktorskim,

wyczynowo-sportowym, zdrowotnym – wspomina Olbrychski w jednym z wywiadów. – Nie mogłem, broń Boże, przez dwa lata zachorować. Jeśli choruje reżyser, to można kręcić. Jeśli choruje operator, to można go zastąpić. Gdybym ja dwa tygodnie chorował na grype, to nie skończylibyśmy filmu na ten rok co trzeba, bo „uciekłyby” zdjęcia...

W trakcie swojej długiej kariery Daniel Olbrychski spotykał się niejednokrotnie z wielkimi gwiazdami ekranu. Często wspomina pewien wieczór w Cannes, kiedy posadzone go w jednym rzędzie ze zniewalającą Sophią Loren. – Zagrali walca, był to je-

dyny taniec, jaki wówczas potrafiłem tańczyć, więc pomyślałem – teraz albo nigdy. Przyznam się szczerze, że modliłem się, by tylko jak najszybciej się skończył, ponieważ nie wiedziałem za bardzo o czym z nią rozmawiać i bałem się popełnić jakąś gafę.

Do najszcześniejszych momentów w życiu wielki aktor zalicza przede wszystkim narodziny swoich dzieci. Szczególną troską otacza zwłaszcza Rafała, który kilka lat temu poszedł w jego ślady i odnosi już pierwsze aktorskie sukcesy. Nie jest tajemnicą, że Olbrychski-junior swoje imię zawdzięcza Rafałowi Olbromskiemu z „Po-

„Krzyżacy”, którzy wyprzedzili „Potop”, „Samych

zyną Szapołowską. Aktorem zaś Daniel Olbrychski.

25 filmów, 16 aktorek i 15 aktorów

, kino!

udaje się w końcu przelamać. Do historii filmu polskiego przeszły już tak wspaniałe obrazy jak „Człowiek z żelaza”, „Kochankowie mojej mamy”, „Synteza”, czy wreszcie „Przesłuchanie”. Za kreację w tym filmie Janda otrzymała nagrodę w Cannes. Zagrała też w w wyróżnionych w San

mochodzie, by zareklamować swój debiut i cudze auto.

W najnowszym filmie wystąpiła u boku swojej córki, Marysi Seweryn. Jak przyznawała potem w wielu wywiadach, „nic tak nie denerwuje jak własne dziecko na ekranie”. W życiu najbardziej ceni spokój, ciepło do-

row samolotu. Historia prawie jak z filmu. Do Grecji deportowano z Polski jakiegoś zbrojnego. Policjanci wprowadzili go na pokład samolotu jeszcze skutego, ale w środku zdjęli mu kajdanki, przekonani, że na więźnia zadziałają środki uspokajające. W pewnym momencie Grek wstał, uderzył stewardesę i wpadł do kabiny pilota. Chciał, by maszyna spadła w przepaść. Gdyby nie szybki nokaut Daniela Olbrychskiego, kilkaset osób straciłoby być może życie...

Wszechstronny talent aktora pozwala mu gładko przeistaczać się z buntownika i szwależera w subtelnego, delikatnego kochanka. Świadczy o tym choćby jeden z najnowszych filmów z jego udziałem. W słynnej „Pestce” według Anki Kowalskiej Olbrychski stanął u boku Krystyny Jandy.

Nie tylko brutalna blondynka

Najwybitniejsza polska aktorka o mały włos nie została malarką, w najgorszym wypadku ekonomistką. Plotka głosi, że maturzystka ze Starchowic na egzamin do szkoły aktorskiej poszła zamiast koleżanki. Sama miała studiować bardziej szacowną dyscyplinę.

Już na czwartym roku szkoły aktorskiej wielki Aleksander Bardini powierza jej rolę Maszy w telewizyjnej adaptacji „Trzech siostr” Czechowa. Niedługo później zostaje zaangażowana do warszawskiego teatru „Ateneum”. Prawdziwe wyzwanie przychodzi jednak dopiero z filmem. W 1976 roku Andrzej Wajda proponuje jej rolę w „Człowieku z marmuru”. Ma zagrać dziennikarkę, której pasja do ciekawości sędna wydarzeń i dochodzenie prawdy stanowi sens przesłania filmu.

Wielki sukces i nieco kłopotów. Odtąd reżyserzy przez długie lata będą widzieli w Jandzie wyłącznie „silną, brutalną blondynkę”. Stereotyp

„Tytan pracy. Podziwiam go przede wszystkim za to, jak sądzę, że nie widziałem drugiej takiej osoby – on czuje się w pracy jak ryba w wodzie. Mógłby pracować non stop!”

Rafał Olbrychski o ojcu

Sebastian „Zwolnionych z życia” i nagrodzonym Oscarem

mowego ogniska, przy którym zawsze staje drugi mąż,

Fot. Artur SOCHAN

„Mefiście”.

Po wielu sukcesach aktorskich Krystyna Janda postanowiła sama stanąć za kamerą. Niedawno mogliśmy oglądać na wielkim ekranie jej filmową „Pestkę”. Na małym ekranie piękna aktorka pojawiła się w ekskluzywnym sa-

znany filmowy operator, i miłość. – Nie jestem osobą naiwną, nie jestem egzaltowana – mówi. – Wydaje mi się, że kochałam przynajmniej raz w życiu. Myślę, że właśnie miłość nadaje największy sens życiu.

Anna SZULC

Jak sto lat temu

Wieczór z kinematografem

14 listopada 1896 r. w Teatrze Miejskim (dzisiaj Teatrze im. J. Słowackiego) odbył się pierwszy pokaz kinematograficzny na ziemiach polskich. W stulecie tego wydarzenia – dziś na scenę przy placu Św. Ducha znów uroczyste wkroczy X Muza. Specjalnie zaproszona prześwietna publika obejrzy 17 starodawnych filmów. Wśród nich znajdują się też pierwsze obrazy pokazywane przez wysłannika wynalazców kinematografu – braci Lumiere, pana Eugene Duponta: m. in. filmy „Ogrodnik”, „Kapiel” czy „Masarnia fin de siecle”.

Zawieruchy wojenne szczęśliwie przetrzymały także filmy polskie, szczególnie interesujące są te o Krakowie, z początku naszego wieku. Dyrektor Państwowej Instytucji Filmowej „Apollo-Film” Wit Dudek, organizator wieczoru z kinematografem zapewnia, że pokazane zostaną nakręcone na początku naszego wieku obrazy: Plant Krakowskich, procesji

Bożego Ciała, parku w Lesie Wolskim oraz pracownia tkacka i hafciarska.

Filmowy program wieczoru uświetnią projekcje filmów współczesnych: wyróżniony „Oscarem” obraz Zbigniewa Rybczyńskiego pt. „Tango”, w tonacji wspomnień – dokument o Krzysztofie Kieślowskim „Jest mi tak sobie” T. Wierzbickiego.

Wspominkowe wystąpienie prof. Jacka Woźniakowskiego o dyrektorze Teatru Miejskiego Tadeuszu Pawlikowskim, który wpuścił nieznaną wynalazek do świątyni sztuki uświadomi nam odwagę artysty.

Transmisję „na żywo” z Teatru im. J. Słowackiego przekazywać będzie telewizja krakowska, a I Program telewizji publicznej przygotowuje obszerny reportaż z tego uroczystego wieczoru, będącego fragmentem programu „Kraków - 2000” i częścią Festiwalu Andrzeja Wajdy. (E.Koz.)

STO LAT KINA W POLSCE Z GAZETĄ KRAKOWSKĄ

Laureaci nagród naszego konkursu

Odpowiedź na pytanie brzmi: KINEMATOGRAF

Kaseta video z filmem polskim i książka o tematyce filmowej:

1. Genowefa Ilnicka, ul. Akacjowa 12/2 31-466 Kraków
2. Adam Piela, ul. Szkolna 21, 32-600 Oświęcim

II Płyta CD z muzyką filmową:

1. Jacek Tiahnybok, os. Boh. Września 38/32 31-621 Kraków
2. Irena Zielonka, os. II Pułku Lotniczego 3/22, 31-867 Kraków
3. Małgorzata Bieryt, ul. Reguly 2/27, 33-300 N. Sącz
4. Irena Solecka, ul. Kraszewskiego 70/34, 33-380 Krynica
5. Władysław Krzeptowski, ul. Kasprucie 17, 34-500 Zakopane
6. Danuta Drag, ul. Rolnicza 4/44, Tarnów

III Kaset magnetofonowa z muzyką filmową i książka o tematyce filmowej:

1. Jolanta Solecka, ul. Siewna 23 a/86, 31-231 Kraków
2. Krystyna Janusz, ul. Karmelicka 70/3, Kraków
3. Jan Kotas, ul. Seweryna 4/22, 30-683 Kraków
4. Bożena Wiechowska, ul. Łokietka 47/38, 31-279 Kraków
5. Ewa Jasiewicz, ul. Augustiańska 19/10, 31-064 Kraków
6. Jadwiga Soj, ul. Daszyńskiego 28/1, 31-534 Kraków
7. Roman Reinfuss, ul. Karmelicka 70, Kraków
8. Włodzimierz Mytnik, ul. Kobierzyńska 68/48, 30-363 Kraków
9. Zdzisław Zych, ul. Widok 39a/4, 31-567 Kraków
10. Irena Hliniak, ul. Fałata 4/11, 30-109 Kraków
11. Michalina Nowak, ul. Zaułek Wileński 3/54, 31-413 Kraków
12. Maria Nowak Warzecha, Sobólów 21, 32-742 Chrostowa
13. Grażyna Bartnikowska, ul. Na Łanie 29, 32-005 Niepołomice
14. Wojciech Piórkowski, Trojanowice 142, 32-087 Zielonki
15. Irena Godyń, ul. Gminna 11, 32-065 Krzeszowice
16. Józef Pasterniak, ul. Karmelicka 78, 34-100 Wadowice
17. Maria Seyrlhuber, Rynek 33, 34-120 Andrychów
18. Aleksandra Łuczyńska, ul. Armii Krajowej 2a/54, 32-511 Jaworzno
19. Jakub Sikorski, ul. Górki Zawadzkie 96, 33-300 N. Sącz
20. Bartłomiej Peret, Swierczów 139/3, 36-100 Kolbuszowa
21. Zofia Rysiewicz, 38-350 Bobowa
22. Anna Ogórek, Sucha Struga 40, 33-343 Rytro
23. Anna Sroczyńska, ul. Do Prochowni 16/12, Tarnów

IV Komplet książek o tematyce filmowej:

1. Agnieszka Godyń, ul. Gminna 11, 32-065 Krzeszowice
2. Rozalia Marczyk, ul. Bieganicka 24a, 33-300 N. Sącz
3. Elżbieta Romanowska, ul. Snycerska 34/113, 30-817 Kraków

Czytelnicy zamieszkali w Tarnowie, Nowym Sączu, Nowym Targu lub w okolicy będą mogli odebrać nagrody w naszych oddziałach od poniedziałku tj. 18.11.1996.

W Krakowie nagrody do odbioru w redakcji – Dział Łączności z Czytelnikami – ul. Warneńczyka 14.

Nagrody ufundowały:

SAX
SALON
MUZYCZNY
SZEWSKA 6, KRAKÓW

NAJBOGATSZY WYBÓR FILMÓW I KONCERTÓW, NA KASZETACH VIDEO W KRAKOWIE

sīesta
SALON
MUZYCZNY
SŁAWKOWSKA 16, KRAKÓW
NAJWIĘKSZY WYBÓR MUZYKI FILMOWEJ W KRAKOWIE

Księgarnia
Hetmańska
w Pasażu,
Kraków,
Rynek Główny 17

Zapraszamy pon.– pt. 10–20, sob. 10–16

Dla posiadaczy kuponów konkursowych – 3% zniżki w naszych salonach

Najlepszego aktora.

Bogusław Linda	103
Jerzy Stuhr	67
Zbigniew Zamachowski	65
Jan Englert	61
Jerzy Zelnik	23
Jerzy Kamas	16
Cezary Pazura	11
Jan Nowicki	10
Piotr Fronczewski	3
Marek Kondrat	2
Zbigniew Cybulski	1
Jan Peszek	1

Wybrano 25 filmów, 16 aktorek i 15 aktorów

piolów”, w którego postać wcielił się niegdyś Olbrychski-senior.

Odtwórca Kmicica należy dziś nie tylko do najlepszych, lecz również (choć pięćdziesiątka na karku) najbardziej wysportowanych aktorów. Wszystkie wyczyny Kmicica, jakie pamiętamy z „Potopu”, Olbrychski wykonywał osobiście. Do dziś doskonale jeździ konno, świetnie boksuje. W młodości znanego już aktora często zaczepiali rówieśnicy. – Uważali, że dostać ode mnie to nie jest wstyd, a trafiając mnie, staliby się w oczach swoich kolegów bohaterami.

Daniel Olbrychski zasłynął również jako bohater i wybawiciel kilkuset pasażer-